

İSLAMÎ FİNANSTA KURUMSAL YÖNETİM

Fıkhi Uygunluğu Sağlamaya Yönelik Yapı ve Süreçler

Bilal Soysal

Bilal Soysal, *İslamî Finasta Kurumsal Yönetim: Fıkhi Uygunluğu Sağlamaya*
Yönelik Yapı ve Süreçler

Editör: Necmettin Kızılkaya
Yayına Hazırlayan: Mehmet İlkyay Çiftci
Musahhih: Nurettin Ürün

Tasarım: Seyfullah Bayram

Baskı: Sarıyıldız Ofset – Sertifika No.: 23593
İvedik Ağaç İşleri San. Sit.
1354. Cad. 1358. Sok. No.: 31 Ostim / Ankara
1. Baskı: İstanbul, 2021
ISBN: 978-625-7015-68-4 | EISBN: 978-625-7015-69-1

© İktisat Yayınları, 2021

Bütün yayın hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

İktisat Yayınları

Aziz Mahmut Hüdayi Mh., Türbekapı Sk. No:13, 34672 Üsküdar/İstanbul
Tel: +90 (216) 532 63 70
www.iktisatyayinlari.com

İktisat Yayınları Nobel Akademik Yayıncılık ve
İslam İktisadı Araştırma Merkezinin ortak markasıdır.

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI

Soysal, Bilal
İslamî Finasta Kurumsal Yönetim: Fıkhi Uygunluğu Sağlamaya
Yönelik Yapı ve Süreçler
1. Baskı, xii + 236 s., 13.5 x 21 cm
Kaynakça var.

ISBN: 978-625-7015-68-4 | EISBN: 978-625-7015-69-1
1. Kurumsal yönetim 2. Fıkhi Uygunluk 3. İslamî Finans Kuruluşları

Bu kitap İstanbul Üniversitesi İslam İktisadı ve Finansı Uygulama ve
Araştırma Merkezi (İSİFAM) ile işbirliği içerisinde yayına hazırlanmıştır.

**İSLAMÎ FİNANSTA
KURUMSAL YÖNETİM**
**Fıkhi Uygunluğu Sağlamaya Yönelik
Yapı ve Süreçler**

Bilal Soysal

iktisat
yayınları

İslami Finans Dizisi

Bu dizide, İslami finans ile ilgili güncel eserlere yer verilmektedir. Dizide İslam ekonomisi, İslami finans ilkeleri, İslam ticaret hukukunun temel özellikleri, İslami finans kuruluşlarının felsefesi, modelleri ve araçları olmak üzere geniş bir yelpazede kitaplar yer almaktadır.

Dizide Yayınlanan Diğer Kitaplar

Muhammad Ayub, *İslami Finansı Anlamak*

Mehmet Saraç, *Finans Teorisini Yeniden Düşünmek*

Zeyneb Hafsa Orhan, *Katılım Bankacılığındaki Kar-Zarar Ortaklığı*

Enstrümanlarının Risk Analizi

Fatih Kazancı, *Merkez Bankaları ve Faizsiz Bankacılık*

Angelo M. Venardos, *İslami Finans ve Bankacılıkta Güncel Meseleler*

Batuhan Buğra Akartepe, *Alacak Satımı Uygulamaları ve Analizi: Varlık Yönetim Şirketi Örneği*

Nazan Lila, *Katılım Bankalarının Murabaha İşlemlerinde Malın Teslimi: İslam Hukuku Açısından Bir Değerlendirme*

İsmail Cebeci, *İslam İktisadında Murabaha: Modern Literatürdeki Tartışmalar*

Serdar Özalp, *Borsada Açığa Satış: İslam Hukuku Açısından Bir Değerlendirme*

Ömer Faruk Tekdoğan, *İslam İktisadı Açısından Kaydi Para ve Kısmi Rezerv Bankacılığı*

Malik Sayan, *Küresel Finans Krizi ve Katılım Bankaları: Asimetrik Bilgi Teorisi Çerçevesinde Ampirik Bir Değerlendirme*

Bilal Soysal

1979 yılında Sivas'ta doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Sivas'ta tamamladı. 2002 yılında Erciyes Üniversitesi Matematik Bölümünden mezun oldu. 2016 yılında Anadolu Üniversitesi İlahiyat Önlisans Bölümü bitirdi. 2019 yılında İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam İktisadı ve Finansı Programını yüksek lisansını tamamladı. 2006 yılında Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nda (BDDK) Bankacılık Uzman Yardımcısı olarak başladığı görevini hâlihazırda Bankacılık Başuzmanı olarak sürdürmektedir.

İçindekiler

Kısaltmalar	ix
Önsöz	xi
Giriş	1
1. İslami Açıdan Kurumsal Yönetim	17
2. Fıkhi Uygunluğa Dair Yapı ve Süreçler	43
3. Uluslararası Standartlar	71
4. Ülke Düzenlemeleri	133
Sonuç	193
Notlar	201
Kaynakça	223

Kısaltmalar

AAOIFI	: Accounting and Auditing Organization for Islamic Financial Institutions
ACE	: Advisory Committee of Experts
BAE	: United Arab Emirates
BCBS	: Basel Committee on Banking Supervision
BDDK	: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
BNM	: Bank Negara Malaysia
BOFIA	: Banks and Other Financial Institutions Act
CBB	: Central Bank of Bahrain
CBMA	: Central Bank of Malaysia Act
CBN	: Central Bank of Nigeria
CEO	: Chief Executive Officer
CSB	: Central Shariah Board
CSBIB	: Central Shariah Board for Islamic Banks of Bangladesh
DIEDC	: Dubai Islamic Economy Development Centre
FRACE	: Financial Regulation Advisory Council of Experts
G20	: Group of 20 Countries

GSIFI	: Governance Standard for Islamic Financial Institutions
HCU	: The Higher Council of Ulemas
HSA	: The Higher Sharia Authority
HSCC	: Higher Shariah Control Commission
HSSA	: The High Sharia Supervisory Authority
IFSA	: Islamic Financial Services Act
IFSB	: Islamic Financial Services Board
IIA	: The Institute of Internal Auditors
NSB-UIC	: National Sharia Board of Indonesian Ulema Council
OECD	: Organisation for Economic Co-operation and Development
SAC	: Shariah Advisory Council
SAMA	: Saudi Arabian Monetary Authority
SBP	: State Bank of Pakistan
SBP-IBD	: State Bank of Pakistan - Islamic Banking Department
SG	: Shariah Governance
SGF	: Shariah Governance Framework
TKBB	: Türkiye Katılım Bankaları Birliği

Önsöz

Bu kitabın yazılmasındaki amaç, İslamî finans kuruluşlarının fıkhi uygunluk yönetim sistemlerinin kurumsal yönetim çerçevesinde analiz edilmesi, bu konudaki uluslararası standartların ve ülke düzenlemelerinin karşılaştırılması ve mevcut resmin ve ülkemizin durumunun ortaya koyulmasıdır.

Kurumsal yönetim, günümüzde özellikle finans kuruluşları için son derece önemli bir kavram haline gelmiştir. Buna rağmen, İslamî kurumsal yönetim ve İslamî finans kuruluşlarında fıkhi uygunluk yönetimi konuları üzerine yapılmış Türkçe çalışmalar son derece sınırlıdır. Yaptığımız mukayese odaklı çalışmanın, bu alanda başvurulabilecek bir kaynak olduğuna inanmaktayım.

Çalışma kapsamında, öncelikle kurumsal yönetime dair İslami bakış açısı ortaya konulmuş; İslamî finans kuruluşlarında fıkhi uygunluk yönetim sistemi, kurumsal yönetim çerçevesinde ele alınmıştır. Müteakiben, konuya ilişkin uluslararası standartlar ve ülke uygulamaları ayrıntılı şekilde incelenmiştir.

Kitabın konusunu ilgilendiren alanlarda Türkçe kaynakların sınırlı olması yoğun bir çeviri çalışması yapmayı gerektirdi.

Dolayısıyla kitabın hazırlık sürecinin en az yarısını çeviri yapmanın oluşturduğunu söyleyebilirim.

Bu kitap 9 Eylül 2019 tarihinde İstanbul’da yaptığımız “İslami Finans Kuruluşlarında Fıkhi Uygunluk Yönetimi” başlıklı yüksek lisans tezimize dayanmaktadır.

Kitabı hazırlamamda verdiği desteklerden dolayı Doç. Dr. Abdullah DURMUŞ’a ve Doç. Dr. Necmettin KIZILKAYA’ya, yetişmemde emeği geçen annem ve babama, her durumda olduğu gibi tez yazım sürecinde de sabır ve desteğini esirgemeyen kıymetli eşime ve biricik oğluma teşekkür ederim.

İstanbul, 2021

Bilal Soysal